EIROPAS PARLAMENTS

2004 *2009*

Konstitucionālo jautājumu komiteja

2008/0090(COD)

26.1.2009

ATZINUMS

Sniegusi Konstitucionālo jautājumu komiteja

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (pārstrādāta redakcija)
(COM(2008)0229 – C6-0184/2008 – 2008/0090(COD))

Atzinumu sagatavoja (*): *Anneli Jäätteenmäki*

(*) Komiteju iesaistīšanas procedūra — Reglamenta 47. pants

PA_Legam

ĪSS PAMATOJUMS

Pārredzamība ir viens no Eiropas Savienības pamatprincipiem. Tas nepārprotami ir noteikts Eiropas Kopienas dibināšanas līguma (EKL) 255. pantā:

> *„Jebkuram Savienības pilsonim, kā arī jebkurai fiziskai personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kam ir juridiskā adrese kādā dalībvalstī, ir tiesības piekļūt Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem [..].”*

Šo principu papildina Lisabonas līguma noteikumi:

> *„Lēmumus pieņem iespējami atklāti, un tie cik iespējams ir tuvināti pilsoņiem.”* (ES līguma 10. panta 3. punkts).

Turklāt:

> *„Lai veicinātu labu pārvaldību un nodrošinātu pilsoniskas sabiedrības līdzdalību, Savienības iestādes un struktūras darbojas iespējami atklāti.”* (LESD līguma 15. panta 1. punkts).

Pašreiz spēkā esošā Regula (EK) Nr. 1049/2001 bija nozīmīgs pavērsiens, kas palielināja atklātību. Minētā regula sešos tās īstenošanas gados ir veicinājusi pārvaldības darba pārredzamību Eiropas Savienības iestādēs.

Šajā procesā liela nozīme ir bijusi Eiropas Kopienu Tiesas lēmumiem, kas pieņemti, pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1049/2001. Jaunākais no tiem bija sevišķi būtisks Tiesas spriedums tā dēvētajā *Turco* lietā (T-84/03 *Maurizio Turco* pret Padomi). Tiesa nolēma, ka Padomei ir jānodrošina piekļuve arī tās juridiskā dienesta konsultācijām, ja šādas konsultācijas attiecas uz tiesību aktiem. Tiesa uzskata, ka pārredzamības un atklātības principu ievērošana lēmumu pieņemšanas procesā ir sevišķi svarīgu sabiedrības interešu jautājums, kas attaisno juridisko konsultāciju publiskošanu. Secinājumos Tiesa norāda, ka: „pārskatāmība ir tā, kas [..] veicina iestāžu lielāku leģitimitāti Eiropas pilsoņu uztverē un palielina uzticību tām.”

Komisijas priekšlikums

Priekšlikumu par Regulas (EK) Nr. 1049/2001 grozīšanu Komisija iesniedza 2008. gada 30. aprīlī. Eiropas Parlaments šīs regulas pārskatīšanu prasīja 2006. gada 4. aprīļa rezolūcijā. Priekšlikuma paskaidrojumā Komisija cenšas radīt iespaidu, ka tā ir ņēmusi vērā Parlamenta prasītās izmaiņas.

Diemžēl tas neatbilst patiesībai. Pretēji Parlamenta prasītajai atklātības palielināšanai, daudzos Komisijas ierosinātajos grozījumos pašreizējais atklātības līmenis ir pazemināts.

Šajā ziņā nevēlamākais ir Komisijas ierosinātais 3. panta grozījums, ar ko būtiski ierobežo termina „dokuments” definīciju. Ja tiks veiktas ierosinātās izmaiņas, no sabiedrībai pašreiz pieejamā dokumentu skaita tikai daļa dokumentu būs pieejama arī turpmāk. Referente

uzskata, ka pašreizējā definīcija ir jāsaglabā nemainīta, jo tā attiecas uz visiem būtiskajiem dokumentiem, nevis tikai uz reģistrētajiem.

Referentei bažas rada arī grozījums par 5. pantā minētajām dalībvalstu tiesībām liegt piekļuvi dokumentiem. Komisijas ierosinātais formulējums dalībvalstīm nodrošinātu neierobežotas tiesības piemērot savas valsts tiesību aktus. Iestādes varētu apsvērt iemeslus, pamatojoties vienīgi uz šo regulu. Šādas tiesības mazinātu pārredzamības principa piemērošanu, to atstājot vienīgi dalībvalstu ziņā. Arī šādā gadījumā pietiktu ar regulas 4. pantā paredzētajiem izņēmumiem. Ja tie ir nepietiekami, ir jāgroza 4. pants, un nevis jāpiešķir dalībvalstīm neierobežotas tiesības.

Komisija ir ignorējusi Parlamenta 2006. gada 4. aprīļa rezolūcijā iekļautos priekšlikumus par Parlamenta iespējām veikt demokrātisku pārraudzību. Parlamentam ir jābūt tiesīgam piekļūt konfidenciāliem dokumentiem, lai pilnībā īstenotu savus pienākumus, proti, iestādes var vienoties par šādu dokumentu aprites kārtību.

Tomēr atsevišķus Komisijas priekšlikumā ietvertos grozījumus Parlaments vērtē atzinīgi. Starp tiem ir priekšlikums paplašināt piekļuves tiesības, tās attiecinot ne tikai uz ES pilsoņiem, kā to paredz spēkā esošā regula, bet arī uz jebkuru fizisku vai juridisku personu; no Orhūsas konvencijas izrietošie noteikumi par piekļuvi vides informācijai un priekšlikums uzlabot tiešo piekļuvi normatīviem dokumentiem.

Diemžēl šie konstruktīvie grozījumi neatsver tos, kurus Parlaments vērtē kā nevēlamus. Ņemot vērā šos nevēlamos grozījumus, referente uzskata, ka labāk ir atstāt pašreizējo regulu nemainītu, nekā pieņemt grozījumus, kas mazina tās efektivitāti.

GROZĪJUMI

Konstitucionālo jautājumu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju ziņojumā iekļaut šādus grozījumus:

Grozījums Nr. 1

Regulas priekšlikums
18.a apsvērums (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	(18a) Iestādēm jānodrošina, lai informācijas tehnoloģiju attīstība palīdzētu īstenot piekļuves tiesības un lai nesamazinātos sabiedrībai pieejamās informācijas apjoms.

Pamatojums

Informācijas tehnoloģiju attīstībai var būt gan pozitīva, gan negatīva ietekme uz sabiedrības piekļuves iespējām. Iestādēm ir jācenšas sekmēt pozitīvo ietekmi un mazināt to, kas ir negatīva. Noteikumi par piekļuvi elektronisko datubāzu informācijai ir izstrādāti, grozot 3. pantā ietverto jēdziena „dokuments" definīciju, un vispārējā prasība ievērot labu informācijas sniegšanas praksi ir ierosināta 15. panta grozījumā. Šie grozījumi arī nodrošina to, ka tiek ņemtas vērā Pamattiesību hartas 41. pantā noteiktās tiesības uz labu pārvaldību.

Grozījums Nr. 2

Regulas priekšlikums
3. pants – a apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
(a) „dokuments" ir jebkura satura informācija neatkarīgi no tās pasniegšanas veida (uz papīra, elektroniskā formā vai skaņu, vizuālie un audiovizuālie ieraksti), ***ko iestāde ir sagatavojusi un oficiāli izsniegusi vienam vai vairākiem saņēmējiem vai kurus iestāde ir citādi reģistrējusi vai saņēmusi***; ***datus***, ko satur elektroniskās uzglabāšanas, apstrādes un izguves sistēmas, ***uzskata par dokumentiem***, ja tos var iegūt kā izdruku vai ***elektronisku kopiju***, izmantojot sistēmas ekspluatācijai pieejamos līdzekļus;	(a) „dokuments" ir jebkura satura informācija neatkarīgi no tās pasniegšanas veida (uz papīra, elektroniskā formā vai skaņu, vizuālie un audiovizuālie ieraksti), ***kas attiecas uz jautājumiem saistībā ar politikas nostādnēm, darbībām un lēmumiem, kuri ietilpst iestādes kompetences jomā***; ***informācija***, ko satur elektroniskās uzglabāšanas, apstrādes un izguves sistēmas ***(tostarp iestādes darbā izmantotās ārējās sistēmas)***, ***ir dokuments vai dokumenti***, ja tos var iegūt kā ***vienu*** izdruku ***vai vairākas izdrukas,*** vai ***kā elektroniskas kopijas***, izmantojot ***visus*** sistēmas ekspluatācijai ***ērti*** pieejamos līdzekļus;

Pamatojums

Ar šo grozījumu atjauno jēdziena „dokuments" definīcijas pašreizējo formulējumu, jo Komisijas priekšlikumā ir ietverta iespēja patvaļīgi ierobežot piekļuves tiesības. Papildinot formulējumu, nodrošina piekļuvi elektronisko datubāzu informācijai, lai sasniegtu jaunajā 18.a apsvērumā noteikto mērķi.

Grozījums Nr. 3

Regulas priekšlikums
4. pants – 2. punkts – c apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
(c) juridisku konsultāciju un tiesas, šķīrējtiesas un strīdu izšķiršanas procedūru aizsardzībai;	(c) juridisku konsultāciju un tiesas, šķīrējtiesas un strīdu izšķiršanas procedūru aizsardzībai***, izņemot gadījumus, kad juridiskā konsultācija attiecas uz procedūrām, kuru rezultātā pieņem tiesību aktu vai vispārēji piemērojamu neleģislatīvu aktu***;

Pamatojums

Eiropas Kopienu Tiesa spriedumā Maurizio Turco lietā norāda, ka saistībā ar likumdošanas iniciatīvām veiktu juridisku konsultāciju publiskošana palielina likumdošanas procesa pārskatāmību un atklātumu un nostiprina Eiropas iedzīvotāju demokrātiskās tiesības.

Grozījums Nr. 4

Regulas priekšlikums
4. pants – 5. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
5. ***Amatpersonu, ierēdņu un interešu pārstāvju vārdus, amatus un funkcijas izpauž saistībā ar šo personu profesionālo darbību, ja nepastāv īpaši apstākļi, kur informācijas izpaušana varētu kaitēt attiecīgajām personām. Citus personas datus izpauž saskaņā ar noteikumiem par šādu datu likumīgu apstrādi, ko paredz EK tiesību akti par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi.***	5. ***Personas datus neizpauž, ja šāda izpaušana varētu kaitēt attiecīgās personas privātumam vai neaizskaramībai. Kaitējums nenotiek šādos gadījumos:***
	– ja dati attiecas tikai uz attiecīgās personas profesionālo darbību, izņemot gadījumu, kad, ņemot vērā konkrētos apstākļus, ir iemesls uzskatīt, ka izpaušana nodarīs kaitējumu attiecīgajai personai;
	- ja dati attiecas tikai uz sabiedrībā

pazīstamu personu, izņemot gadījumu, kad, ņemot vērā konkrētos apstākļus, ir iemesls uzskatīt, ka izpaušana nodarīs kaitējumu attiecīgajai personai vai citai ar viņu saistītai personai;

– ja dati jau ir publiskoti ar attiecīgās personas piekrišanu.

Personas datus tomēr izpauž, ja to nosaka sevišķi svarīgas sabiedrības intereses. Šādos gadījumos iestāde vai struktūra skaidri norāda attiecīgās sabiedrības intereses. Iestāde vai struktūra min iemeslus, kāpēc konkrētajā gadījumā sabiedrības intereses ir svarīgākas par attiecīgās personas interesēm.

Ja, pamatojoties uz 1. punktu, iestāde vai struktūra atsaka piekļuvi kādam dokumentam, tā apsver, vai ir iespējams attiecīgajam dokumentam nodrošināt daļēju piekļuvi.

Pamatojums

Komisijas priekšlikumā nav pienācīgi ņemta vērā vajadzība nodrošināt tik aktuālo pamattiesību līdzsvaru un nav atspoguļots Pirmās instances tiesas spriedums Bavarian Lager lietā.

Grozījums Nr. 5

Regulas priekšlikums
4. pants – 7. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
7. Izņēmumi, kas noteikti šajā pantā, ir spēkā tik ilgi, kamēr šāda aizsardzība ir pamatota, ņemot vērā dokumenta saturu. Izņēmumi var būt spēkā ne ilgāk kā 30 gadus. Ja dokumentiem ir piemērojami izņēmumi, kas skar personas datu aizsardzību vai komerciālās intereses, kā arī ja tie ir slepeni dokumenti, izņēmumus vajadzības gadījumā drīkst piemērot, arī pēc šā termiņa.	7. Izņēmumi, kas noteikti šajā pantā, ***neattiecas uz tādu procedūru dokumentiem, kuru rezultātā pieņem tiesību aktu vai vispārēji piemērojamu neleģislatīvu aktu***. ***Izņēmumi*** ir spēkā tik ilgi, kamēr šāda aizsardzība ir pamatota, ņemot vērā dokumenta saturu. Izņēmumi var būt spēkā ne ilgāk kā 30 gadus. Ja dokumentiem ir piemērojami izņēmumi, kas skar personas datu aizsardzību vai komerciālās intereses, kā arī ja tie ir slepeni dokumenti, izņēmumus vajadzības

	gadījumā drīkst piemērot arī pēc šā termiņa.

Pamatojums

Eiropas Kopienu Tiesa spriedumā Maurizio Turco lietā norāda, ka saistībā ar likumdošanas iniciatīvām veiktu juridisku konsultāciju publiskošana palielina likumdošanas procesa pārskatāmību un atklātumu un nostiprina Eiropas iedzīvotāju demokrātiskās tiesības.

Grozījums Nr. 6

Regulas priekšlikums
5. pants – 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
2. Ja piemērošana attiecas uz dokumentu, kas izdots dalībvalstī un kas nav dokumenti, kas saņemti atbilstoši procedūrām, kuru rezultātā pieņem tiesību aktu vai vispārēji piemērojamu neleģislatīvu aktu, ir jāapspriežas ar minētās dalībvalsts iestādēm. Iestāde, kuras rīcībā ir dokuments, izpauž tā saturu, ja vien dalībvalsts nav pamatojusi piekļuves liegšanu, pamatojoties uz 4. pantā minētajiem izņēmumiem ***vai īpašiem nosacījumiem šīs valsts tiesību aktos, kas liedz izpaust attiecīgā dokumenta saturu***. Iestāde ņem vērā pienācīgu pamatojumu, ko sniedz dalībvalsts***, ciktāl šāds pamatojums balstās uz šajā regulā minētajiem izņēmumiem***.	2. Ja piemērošana attiecas uz dokumentu, kas izdots dalībvalstī un kas nav dokumenti, kas saņemti atbilstoši procedūrām, kuru rezultātā pieņem tiesību aktu vai vispārēji piemērojamu neleģislatīvu aktu, ir jāapspriežas ar minētās dalībvalsts iestādēm. Iestāde, kuras rīcībā ir dokuments, izpauž tā saturu, ja vien dalībvalsts nav pamatojusi piekļuves liegšanu, pamatojoties uz 4. pantā minētajiem izņēmumiem. Iestāde ņem vērā pienācīgu pamatojumu, ko sniedz dalībvalsts.

Pamatojums

Dalībvalstīm nedrīkst piešķirt neierobežotas tiesības piemērot savas valsts tiesību aktus. Regulas 4. pantā minētie izņēmumi ir pietiekams pamatojums, lai liegtu piekļuvi informācijai.

Grozījums Nr. 7

Regulas priekšlikums
8. pants – 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
1. Atkārtotus pieteikumus izskata ātri. Iestāde ***30*** darba dienu laikā pēc tāda pieteikuma reģistrācijas dod atļauju piekļūt pieprasītajam dokumentam un šajā *laika* nodrošina to saskaņā ar 10. pantu vai rakstiskā atbildē paskaidro pilnīgā vai daļējā atteikuma iemeslus. Pilnīga vai daļēja atteikuma gadījumā iestāde informē pieteikuma iesniedzēju par viņam pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.	1. Atkārtotus pieteikumus izskata ātri. Iestāde ***15*** darba dienu laikā pēc tāda pieteikuma reģistrācijas dod atļauju piekļūt pieprasītajam dokumentam un šajā *laikā* nodrošina to saskaņā ar 10. pantu vai rakstiskā atbildē paskaidro pilnīgā vai daļējā atteikuma iemeslus. Pilnīga vai daļēja atteikuma gadījumā iestāde informē pieteikuma iesniedzēju par viņam pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

Pamatojums

Komisijas priekšlikumā paredzētā termiņa pagarināšana līdz 30 dienām ir solis atpakaļ. 30 darba dienu termiņš (!), kā to ierosina Komisija, būtu negatīvs piemērs, salīdzinot ar visiem piekļuves pieprasījuma izskatīšanas termiņiem, kas noteikti ES dalībvalstu tiesību aktos.

Grozījums Nr. 8

Regulas priekšlikums
9. pants – 7. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
7. Komisija un Padome ***informē*** Eiropas ***Parlamentu par*** slepeniem dokumentiem saskaņā ar vienošanos, kas panākta starp iestādēm.	7. Komisija un Padome ***nodrošina*** Eiropas ***Parlamentam pienācīgu pārraudzību pār*** slepeniem dokumentiem saskaņā ar vienošanos, kas panākta starp iestādēm ***un kas ir publiskota***.

Pamatojums

Parlamentam ir jābūt tiesīgam piekļūt slepeniem dokumentiem, lai tas pilnībā varētu īstenot demokrātiskās pārraudzības uzdevumu.

Grozījums Nr. 9

Regulas priekšlikums
12. pants – -1. punkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
	-1. Iestādes, ciktāl iespējams, sabiedrības tiešu piekļuvi dokumentiem nodrošina elektroniskā veidā vai izmantojot reģistru saskaņā ar attiecīgās iestādes noteikumiem.

Pamatojums

Nedrīkst pazemināt pašreizējos standartus attiecībā uz piekļuvi neleģislatīviem dokumentiem.

Grozījums Nr. 10

Regulas priekšlikums
12. pants – 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
1. Saskaņā ar ***4. un 9. pantu*** sabiedrībai tieši pieejamiem jo īpaši ir jābūt dokumentiem, kas izdoti vai saņemti *tādu* EK tiesību aktu vai vispārēji piemērojamu neleģislatīvu aktu pieņemšanas procedūras laikā.	1. Saskaņā ar ***9. pantu*** sabiedrībai tieši pieejamiem jo īpaši ir jābūt dokumentiem, kas izdoti vai saņemti EK tiesību aktu vai vispārēji piemērojamu neleģislatīvu aktu pieņemšanas procedūras laikā.

Pamatojums

Šis grozījums izriet no iepriekšējā grozījuma.

Grozījums Nr. 11

Regulas priekšlikums
12. pants – 4. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
4. ***Katra iestāde nosaka savu kārtību, saskaņā ar kuru citu kategoriju dokumenti ir tieši pieejami sabiedrībai***.	4. ***Iestādes izveido dokumentu reģistru vienotu saskarni un jo īpaši nodrošina vienotu tiešās piekļuves punktu dokumentiem, kas izdoti vai saņemti EK tiesību aktu vai vispārēji piemērojamu***

neleģislatīvu aktu pieņemšanas procedūras laikā.

Pamatojums

Nodrošinot sabiedrības piekļuvi dokumentiem, ir jāizveido vienots piekļuves punkts.

Grozījums Nr. 12

Regulas priekšlikums
15. pants – 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	*Grozījums*
1. Iestādes izstrādā labu administratīvo praksi, lai vienkāršotu šajā regulā garantēto tiesību izmantošanu saistībā ar piekļuvi dokumentiem.	1. Iestādes izstrādā labu administratīvo praksi, lai vienkāršotu šajā regulā garantēto tiesību izmantošanu saistībā ar piekļuvi dokumentiem. ***Iestādes to rīcībā esošo informāciju pārvalda un uztur tā, lai bez papildu pūlēm varētu garantēt sabiedrības piekļuvi informācijai.***

Pamatojums

Regulas 15. panta 1. punkta grozījuma pamatā ir Pamattiesību hartas 41. pantā noteiktās tiesības uz labu pārvaldību, un šis grozījums atbilst citu valstu, piemēram, Somijas, tiesību aktiem. Šā grozījuma pieņemšana arī veicinātu īstenu informācijas aprites brīvību ES, vienlaikus tuvinot jaunajā 18.a apsvērumā noteiktā mērķa sasniegšanu, proti, informācijas tehnoloģiju attīstībai ir jāpalīdz īstenot piekļuves tiesības, nevis jāsamazina sabiedrībai pieejamās informācijas apjoms.

PROCEDŪRA

Virsraksts	Publiska piekļuve Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem
Atsauces	COM(2008)0229 – C6-0184/2008 – 2008/0090(COD)
Komiteja, kas atbildīga par jautājumu	LIBE
Atzinumu sniedza Datums, kad paziņoja plenārsēdē	AFCO 22.5.2008
Komiteju iesaistīšanas procedūra - datums, kad paziņoja plenārsēdē	20.11.2008
Atzinumu sagatavoja Iecelšanas datums	Anneli Jäätteenmäki 24.6.2008
Izskatīšana komitejā	10.9.2008 4.11.2008
Pieņemšanas datums	22.1.2009
Galīgais balsojums	+: 20 –: 0 0: 1
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Enrique Barón Crespo, Richard Corbett, Jean-Luc Dehaene, Andrew Duff, Anneli Jäätteenmäki, Aurelio Juri, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Timothy Kirkhope, Jo Leinen, Íñigo Méndez de Vigo, Ashley Mote, Adrian Severin, József Szájer, Riccardo Ventre, Johannes Voggenhuber, Andrzej Wielowieyski
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Costas Botopoulos, Klaus-Heiner Lehne, Gérard Onesta, Sirpa Pietikäinen, Mauro Zani